سینما و تئاتر در راه روستاها

پنج تماشاخانه جدید به ناوگان تریلی‌های سیار کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان می‌پیوندند تا تعداد این صحنه‌های سیار نمایشی به هفت خودرو در کشور افزایش پیدا کند. پنج تماشاخانه جدید تا دو ماه آینده تجهیز و آماده‌سازی می‌شود و قرار است جای خالی تریلی قدیمی کانون را پر کنند که سال‌ها یادآور خاطره شیرین تماشای تئاتر در ذهن کودکان و نوجوانان ایران بوده است. / جام جم دیلی

توقف «شنای پروانه»

مرتضی شایسته دبیر شورای صنفی نمایش اعلام کرد بنا به درخواست رسول صدرعاملی تهیه‌کننده «شنای پروانه» اکران این فیلم از امروز متوقف می‌شود. شنای پروانه در زمانی دیگر مثلا بعد از دهه اول محرم یا عید نوروز اکران می‌شود. شایسته همچنین از رسول صدرعاملی، محمدصادق رنج‌کشان و علی سرتیپی (تهیه‌کننده، سرمایه‌گذار و پخش‌کننده) هم تشکر کرد که این فیلم را در شرایط سختی در اختیار سینماها قرار دادند. / ایسنا

شکایت‌های آرتیستی

دعواهای حقوقی و دادخواهی اهالی سینما دست‌کمی از یک فیلم سینمایی ندارد

امید رحمانی
فرهنگ و هنر

اگر تعداد فیلم‌های ژانر دادگاهی در ایران را روی هم بگذارید اینقدر نمی‌شود؛ منظورمان شکایت‌ها و دعواهای سینمای ایران و سینماگران است که هرازگاهی از خجالت همدیگر درمی‌آیند و شکایتی را علیه هم تنظیم می‌کنند یا تهدید به شکایت می‌کنند یا دست‌کم به شکل زبانی و رسانه‌ای برای هم خط و نشان می‌کشند. البته نه این‌که این شکایت‌ها و دعواها فقط مخصوص ایران باشد، نه، همه‌جایی است و به‌ویژه هالیوود پر است از شکایت و دعواهای حقوقی سینماگران. منتهی درگیری‌های دادگاهی آنها دو تفاوت عمده با دعواهای این‌ور دارد، یکی این‌که معمولا طرف بازنده، محکوم به پرداخت غرامت میلیون دلاری می‌شود تا دیگر پایش را از گلیمش درازتر نکند و به هوش باشد و دیگر این‌که به دلیل برد و توجهات رسانه‌ای وسیع و فعالیت همیشگی پاپاراتزی‌ها، دعواها و شکایت‌های هالیوودی‌ها شکل و شمایل یک فیلم دادگاهی را پیدا می‌کند با مخاطبانی انبوه که جزء به جزء جلسات دادگاه را در اخبار و رسانه‌ها دنبال می‌کنند و به اندازه تماشای یک فیلم، هیجان دارند. ممکن است که شکایت‌های ستاره‌های هالیوودی، پایگاهی واقعی داشته باشد، اما جنبه نمایشی آن را هم نباید دست‌کم گرفت و انگار برخی از آنها دوست دارند پروسه شکایت و مراحل آیین دادرسی را اغراق‌آمیز و با جلوه‌گری رسانه‌ای طی کنند. به هر حال این هم خودش فیلمی است و نظرها را جلب می‌کند و باعث می‌شود آنها از این طریق هم در معرض توجه باشند.

اما در سینمای ایران، شکایت‌ها برنامه‌ریزی شده و نمایشی نیست و بیشترشان با ابهام رسانه‌ای پیش می‌روند و نتیجه چندانی ندارند. اگر هم به حکم قضایی و رای دادگاه منجر شوند، میل و اراده‌ای برای نشر آن در رسانه‌ها وجود ندارد. در واقع اینجا ابتدا سر و صدایی رسانه‌ای مبنی بر شکایت فلان بازیگر از فلان تهیه‌کننده بلند می‌شود (گاهی حتی توسط خود شخص شاکی و در مصاحبه‌ای) اما در ادامه دیگر خبری از روند شکایت و دادرسی نیست و پرونده دست‌کم در رسانه‌ها مختومه می‌شود. گاهی اوضاع طوری است که انگار از اول هم شکایتی در کار نبوده و فقط تهدیدی زبانی و بازی رسانه‌ای برای بیان مقصود بوده است. فضای پرسوءتفاهم سینمای ایران، بستر مناسبی را برای اختلاف و دعوا و چه بسا شکایت فراهم می‌کند، اما در ادامه بنا به تعارفات ایرانی و رودربایستی و ملاحظات، شکایت‌ها و دعواها سمت و سوی دیگری می‌گیرد و به نتیجه نمی‌رسد. البته که امیدواریم هیچ‌وقت هیچ دعوا و شکایتی در کار نباشد، اما چون اختلاف و دعوا و شکایت اجتناب‌ناپذیر است و به هرحال گاهی پیش می‌آید، چاره‌ای جز طرح آن نیست.

نکته قابل اشاره این‌که سینما هم صنف و بخشی از جامعه است و سینماگران هم مثل دیگر اشخاص حقیقی و حقوقی، ممکن است کارشان به شکایت و دادگاه و دعوای حقوقی برسد، اما به هرحال به‌دلیل ماهیت شهرت‌خیز سینما، دعواها و شکایت سینماگران یا از سینماگران، کنجکاوی‌هایی را برای مردم ایجاد می‌کند و شاخک‌های آنها را برای سرک کشیدن و پیگیری این دعواها تیز می‌کند. البته که این خوراکی است که رسانه‌ها در اختیار آنها قرار می‌دهند و نکته قابل ذکر دیگر این‌که فقط بخشی از شکایت‌ها و دعواهای سینماگران، رسانه‌ای و خبرساز و جنجالی می‌شود، چه بسیار دعواها و اختلافات صنفی و به‌ویژه درباره پرداخت دستمزدها و موارد این‌چنینی که در خود صنوف و انجمن‌ها مطرح می‌شود و به بیرون هم درز پیدا نمی‌کند.

این شکایت‌ها، تهدید به شکایت‌ها و دعواهایی که به آنها اشاره کردیم، همه ماجرا نیست. اما به‌عنوان برخی نمونه‌های شاخص و رسانه‌ای شده، برآیندی از فضای سینمای ایران در این زمینه به‌دست می‌دهد و می‌گوید اوضاع از چه قرار است و کشمکش‌های ستاره‌های ایرانی چه سر و شکلی دارد. همان‌طور که گفتیم، بیشتر این شکایت‌ها هم به‌سامان نرسیدند یا دست‌کم نتیجه نهایی آنها رسانه‌ای نشد. در این میان شکایت‌های جالبی هم وجود دارد که اصلا می‌توانست طرح نشود. به هرحال این هم از بامزگی‌های سینمای ایران است دیگر.

در پروژه «قاتل اهلی» لشکری قوچانی که تهیه‌کننده بود از مسعود کیمیایی شکایت کرد

شکایت متهم

یکی از جالب‌ترین شکایت‌های سینمای ایران مربوط به شکایت سیدمحمد امامی، متهم بانک سرمایه و سرمایه‌گذار سریال شهرزاد از نیما حسنی‌نسب، منتقد سینما بود. او که چندین ماه است در بازداشت به سر می‌برد، از طریق وکیل خود از حسنی‌نسب شکایت کرد. دلیل این شکایت هم اظهارات این منتقد درباره شک و شبهه‌های مالی پروژه شهرزاد بود و امامی از حسنی‌نسب به اتهام نشر اکاذیب و تشویش اذهان عمومی شکایت کرد. این از جمله شکایت‌هایی است که نتیجه آن مشخص شد: تبرئه نیما حسنی‌نسب. این منتقد پس از این رای نوشت: «این خبر خوبی است برای من و بقیه ما، و بیشتر برای آنها که نگرانی از تهدید و دردسرهایش باعث شده در برابر فساد نابودکننده نظام تولید و پخش فیلم و نابرابری‌های سینما در این سال‌ها سکوت کنند.»

وقتی رادان شاکی می‌شود

بعضی سریال‌های شبکه نمایش خانگی تنها در قصه و ساختار و روایت و مضمون و محتوا حرف و حدیث ندارند بلکه پشت پرده و روند تولید این آثار هم بودار است. اما خیلی‌ها ترجیح می‌دهند منفعت‌طلبانه رفتار و سکوت کنند. اما بهرام رادان یکی از بازیگرانی است که در این زمینه جرات و جسارت به‌خرج داد و از تهیه‌کننده و سرمایه‌گذاران سریال رقص روی شیشه - که بازیگر آن بود- شکایت کرد.

دلیل این شکایت، ابهامات مالی پروژه عنوان شد. رادان در توییتی نوشت: «... نبود قانون بازدارنده، قلدری پخش‌کننده و همکاری سهوی برخی همکاران ساده‌اندیش همه در حال تکمیل این پازل فاسد هستند. باوجوداین بنده در کنار امیر آقایی و مهرداد صدیقیان و سرمایه‌گذار اصلی، تمام تلاش‌مان را خواهیم‌کرد تا نه‌تنها حقوق مادی و معنوی عوامل پروژه، بلکه اعتماد مخاطبان عزیز بیش از این از بین نرود.» تنها خبر مرتبطی که دراین‌باره منتشر شد، توضیح یکی از شرکت‌هایی بود که رادان از آنها اسم برد. روابط‌عمومی این شرکت اعلام کرد، اختلافات مالی پروژه ربطی به این شرکت ندارد و طرح ادعای رادان را مورد پیگیری قضایی قرار خواهد داد.

شیطنت یکی از فرشته‌ها!

سحر قریشی که این روزها فیلم زن‌ها فرشته‌اند ۲ را در اکران دارد، چندی پیش بعد از کمی بی‌خبری، دوباره حاشیه‌ساز شد. او ویدئویی در صفحه شخصی‌اش در فضای مجازی منتشر کرد که در آن با یک پاکبان شوخی می‌کند و وقتی پاکبان از این شوخی قریشی ناراحت می‌شود، به او می‌گوید برو که خانم بازیگر ادامه می‌دهد: «همین مونده بود که فقط این به ما بگه برو.» این اتفاق که بازتاب زیادی در فضای مجازی و رسانه‌ای داشت و حتی بازیگرانی مثل پرویز پرستویی و سام درخشانی هم علیه قریشی موضع گرفتند، به طرح شکایت یک عضو شورای شهر تهران هم منجر شد و او با انتشاری پستی در اینستاگرام، از پیگیری شکایت مدیریت شهری از این بازیگر سینما خبر داد! این شخص، البته دلیل این شکایت را عذرخواهی نکردن سحر قریشی به‌صورت رسمی عنوان کرد. درنهایت اما قریشی با انتشار پستی، از پاکبان موردنظر دلجویی کرد و ظاهرا ماجرا ختم به خیر شد.

شهرزاد در دادگاه

به ترانه علیدوستی نمی‌خورد اهل حاشیه باشد. گزیده‌کاری‌اش و وسواس در انتخاب نقش باعث می‌شود هرازگاهی خبری درباره‌اش بشنویم. اما بحث اتهامات مالی سرمایه‌گذار سریال شهرزاد، به‌هرحال باعث شد نام بازیگران آن اثر ازجمله علیدوستی هم مطرح شود. ولی این بازیگر با شکایت و دعواهای جدی‌تری هم به شکل مستقیم روبه‌رو و درگیر بوده‌است. ازجمله شکایت نیروی انتظامی از علیدوستی که در نهایت به صدور حکم دادگاه و پنج ماه حبس تعزیری منجر شد؛ حکمی که به مدت دو سال تعلیق شده‌است. دلیل این شکایت نیروی انتظامی و ستاد امر به معروف اصفهان، اظهاراتی در توییتر و اتهاماتی چون اقدام تبلیغی علیه نظام، نشر اکاذیب، افترا و توهین به ماموران در حین انجام وظیفه عنوان شد. علیدوستی چند سال قبل‌تر هم در زمینه شکایت خبرساز شده بود، البته به عنوان شاکی و با همراهی اصغر فرهادی و مانی حقیقی که از نشریه یالثارات شکایت کرده بودند. این شکایت در پی انتشار مطلبی توهین‌آمیز صورت گرفت. همان زمان حاتمی‌کیا هم در واکنشی منفی نسبت به نوشته آن نشریه اعلام موضع کرده‌بود. درنهایت مدیرمسؤول نشریه مذکور در دادگاه محکوم شد و پس از موج اعتراضات، با انتشار مطلبی عذرخواهی کرد.

عصبانی هستند

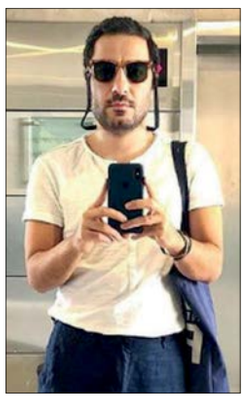

بازیگران هرچه چهره‌تر و مشهورتر و محبوب‌تر باشند، بیشتر در معرض خطر حاشیه و جنجال هستند. به‌تازگی نوید محمدزاده، به‌خاطر حضور در فضای تبلیغاتی حاشیه‌هایی داشته‌است، اما پیش از این شایعاتی درباره دستمزد نجومی او مطرح بود. البته که بازیگر خوب و کاردرست باید دستمزدی شایسته هم دریافت کند، اما به‌هرحال عرف و قاعده‌ای هم باید وجود داشته باشد. گاهی هم گمانه‌زنی‌ها و شایعات سر از رسانه‌ها درمی‌آورد و جنجال‌آفرین می‌شود. این مورد درباره محمدزاده اتفاق افتاد و یک سایت از دستمزد هفت‌میلیارد تومانی او برای یک سریال شبکه نمایش خانگی خبر داد. این کار باعث شد وکیل نوید محمدزاده به اتهام نشر اکاذیب از سایت مزبور در دادسرای فرهنگ و رسانه شکایت کند. شکایت از رسانه‌ها هم هرازگاهی اتفاق می‌افتد و برخی چهره‌ها از طریق قانونی نسبت به اخبار و اطلاعات نادرست واکنش نشان می‌دهند. یک‌بار هم هومن سیدی عنوان کرد که از یک روزنامه سینمایی شکایت خواهد کرد؛ دلیل این تهدید به شکایت هم انتشار یک گفت‌وگوی کذب با سیدی بود. این بازیگر و کارگردان اظهار کرد که این روزنامه هیچ مصاحبه‌ای با او نداشته است.

و شکایاتی دیگر

طرح شکایت رضا جاپلقی تهیه‌کننده سریال «۱۳ شمالی» از لیلا اوتادی به خاطر صحبت‌های جنجالی این بازیگر، شکایت مادر شهید مدافع حرم (شهید حسن قاسمی دانا) از لیلا حاتمی به خاطر موضعگیری درباره اعتراضات ایران، شکایت داریوش مهرجویی از یک انتشارات بابت بایگانی و عدم انتشار چهار فیلمنامه «گاو»، «هالو»، «پستچی» و «دایره مینا»، شکایت منصور لشکری قوچانی تهیه‌کننده فیلم قاتل اهلی از مسعود کیمیایی نویسنده و کارگردان فیلم به شورای عالی تهیه‌کنندگان به خاطر عدم رعایت قرارداد فی‌مابین، شکایت اولیای دم یک مقتول از عزت ا... انتظامی، پرویز پرستویی و کیومرث پوراحمد در دادسرای جنایی به خاطر جمع‌آوری دیه (درحالی که خانواده مقتول درخواست دیه نکرده بودند و خواستار قصاص بودند)، شکایت حمید فرخ‌نژاد از مدیرمسوول یک روزنامه سینمایی به اتهام اهانت، شکایت یک طلبه از مهناز افشار به اتهام نشر اکاذیب (که با بخشش روحانی همراه بود)، شکایت یک حقوقدان از مسعود فراستی در دادسرای عمومی و انقلاب تهران به اتهام افترا و هتک حرمت بعد از صحبت‌هایش در برنامه هفت و لمپن‌نامیدن مخاطبان مطرب، شکایت بهمن کیارستمی از بیمارستان جم و یکی از پزشکان آنجا در پی درگذشت عباس کیارستمی، توقیف و جمع‌آوری نسخه‌های کتاب من خانه‌م در پی شکایت پروین امیرقلی همسر سابق عباس کیارستمی، شکایت سیدجمال ساداتیان، تهیه‌کننده متری شیش و نیم از بانیان قاچاق این فیلم (که منجر به صدور حکم یک سال حبس شد)، شکایت سیروان خسروی از بهاره رهنما به اتهام افترا و نشر اکاذیب و توهین و هتک حرمت (که منجر به رای دادگاه مبنی بر ۵۰ ضربه شلاق تعزیری برای خانم بازیگر شد که البته به علت فقدان سابقه کیفری متهم و همچنین وضعیت اجتماعی ایشان تعلیق گردید)، شکایت خانه سینما از فرج ا... سلحشور که برای بخش اعظمی از اهالی خانه سینما از عنوان بی‌بند و باری استفاده کرده بود و... تنها بخشی از شکایت‌ها و دعواهای سینمایی ایران در چند سال اخیر است.

فیلم‌های «خوانده»

گاهی هم در شکایت‌ها و دعواهای سینمایی، طرف حساب و خوانده تنها یک شخص حقیقی و حقوقی نیست و یک فیلم باعث گلایه، اعتراض و شکایت و حضور در دادگاه می‌شود. البته شکایت از صاحبان فیلم همچون تهیه‌کننده، کارگردان یا حتی فیلمنامه نویس صورت می‌گیرد، اما خود فیلم است که باعث این دادخواهی می‌شود. از این دست شکایت‌ها در سینمای ایران و جهان کم نیست. یکی از این مصداق‌ها، شکایت ناصرمحمدخانی، بازیکن اسبق تیم فوتبال پرسپولیس و تیم ملی ایران از علی عطشانی، تهیه‌کننده و کارگردان سینما بود. این چهره فوتبالی به خاطر ارجاعات فیلم یادم تو رو فراموش به ماجرای خودش و شهلا جاهد، با شکایت از عطشانی در دادسرای فرهنگ و رسانه، خواستار توقف اکران این فیلم شده بود. اما ظاهرا این ماجرا به جایی نرسید، چون اکران فیلم ادامه پیدا کرد. پیشتر از یادم تو رو فراموش هم فیلم دیگری ساخته شده بود به نام خشم و هیاهو به کارگردانی هومن سیدی که به نوعی یادآور ماجرای محمدخانی و شهلا بود.

فیلم شنای پروانه به کارگردانی محمد کارت و تهیه‌کنندگی رسول صدرعاملی هم حاشیه‌ای از این دست داشت و پس از پخش اولین تصاویر فیلم در فضای مجازی که امیر آقایی در نقش یک گنده لات مشغول شاخ و شانه کشیدن برای رقبا بود، همسر وحید مرادی، شکایتی را در این زمینه در خانه سینما و سازمان سینمایی ثبت کرد. او مدعی شد شخصیت هاشم با بازی امیرآقایی کپی برداری از همسرش است که در زندان رجایی شهر کرج به قتل رسید. در متن دادخواست اعلام شده بود که «با توجه به تشابهات موجود از شخصیت مرحوم وحید مرادی بدون کسب اجازه از بازماندگان ایشان استفاده شده است.» این شکایت، ۴ روز قبل از اکران فیلم ثبت شد. فیلم اما سرانجام اکران شد و موردتوجه هم قرار گرفت و مشخص نشد شکایت و درخواست همسر وحید مرادی چه نتیجه‌ای داشت.

این اتفاق به شکل دیگری برای الناز شاکردوست و سازندگان فیلم شبی که ماه کامل شد هم رخ داد و خانواده ریگی، شاکردوست و سازندگان این فیلم را تهدید به شکایت کردند. خانواده عبدالمالک ریگی طی پیامی اعلام کردند این فیلم بدون اجازه آنها ساخته شده است و و از بازی الناز شاکردوست هنرپیشه زن سینمای ایران در نقش زن برادر عبدالمالک ریگی شکایت دارند. نتیجه این شکایت مشخص نشد و به نظر می‌رسد همه چیز تنها در حد یک هشدار باقی ماند. نکته جالب دیگر این‌که مادر فائزه منصوری (شخصیتی که شاکردوست نقش او را بازی می‌کرد) هم زمانی از فیلم شکایت کرده بود، اما بعدا نظرش عوض شد و شکایت خود را پس گرفت و حتی با عوامل فیلم همراهی کرد و در مراسم اختتامیه جشنواره فیلم فجر هم حضور داشت.

شاکردوست یک بار هم به عنوان شاکی، پایش به دادگاه باز شد و همراه علیرضا حقیقی، دروازه‌بان از یک روزنامه ورزشی شکایت کردند؛ روزنامه‌ای که خبر نادرست ازدواج این بازیگر و ورزشکار را مطرح کرده بود. درنهایت دادگاه حکم به مجرمیت روزنامه ورزشی داد.

شکایت شهاب

شهاب حسینی هم اهل دعوا و مرافعه و شکایت نیست، اما صحبت‌هایش در جشنواره سال گذشته فیلم فجر نشان داد که می‌تواند دیدگاه و مواضعش را فریاد بزند. او یک بار هم سال ۹۴ پایش به دادگاه باز شد، البته به عنوان شاکی. او در دادسرای فرهنگ و رسانه حاضر شد، اما علت دقیق این حضور مشخص نبود، ولی ظاهرا پای اختلافاتی کاری درباره فیلم ساکن طبقه وسط در میان بوده است؛ فیلمی که خود حسینی کارگردانش بود و کلی نقش هم در آن بازی کرد. گویا این شکایت به نتیجه رسید که فیلم به شبکه نمایش خانگی راه پیدا کرد.